

Lex Aš

AQE advisors, a.s.

Třída Kpt. Jaroše 31
602 00 Brno

Sokolovská 98
168 00 Praha-Karlín

Česká republika

info@AQE.cz
www.AQE.cz
www.obcevdtech.cz

Komunikační verze podkladové studie

Podkladová studie speciální zóny Ašska představuje strategickou studii, která má sloužit jako podklad pro zadavatele studie, vedení města Aš, při úvahách o řešení komplexu problémů Ašska. Tomu odpovídají metody práce, které byly pro zpracování použity. Jedná se o standardní metody zpracovatele, které jsou pro zpracování těchto typů studií využívány a dosud se osvědčily. S ohledem na rozsah a čas pro zpracování studie byly shromážděny všechny dostupné poznatky, nepochybně však získané znalosti nedávají úplný obraz o situaci na Ašsku. Zadání pro důkladnější dílčí analýzy vzešla z panelů spolupracovníků zpracovatele - expertů v daných oblastech. Ve studii se pracuje s daty, která jsou převzata z různých zdrojů. Všechny údaje nebylo možné vztáhnout k jednomu období, nicméně v rámci posuzování validity nebyly shledány překážky pro jejich interpretaci, která je v uvedené studii.

www.muas.cz

Obsah

Úvod

03 Slovo starosty všem, komu na Aši, Ašsku a Česku záleží

04 Kontext

01

Důvodová zpráva

08 Proč Aš a proč právě teď?

10 Je sousedství s Německem pro Ašsko výhodou?

12 Proč nemůže své problémy Aš vyřešit sama?

02

Návrh řešení

18 "Lex Aš"-jedna velikost nestačí

20 Navrhované nástroje

22 Sandboxy-inovativní metoda řešení

03

Jak a čím začít

26 Co všechno je třeba udělat

27 Ustanovení speciální (ekonomické) zóny

28 První kroky-začátek změn

Slovo starosty všem, komu na Aši, Ašsku a Česku záleží

Vážení čtenáři,

s rolí starosty města Aš jsem souhlasil proto, abych hledal možnosti, jak vrátit tomuto městu historický lesk z dob, kdy patřilo k progresivním a prosperujícím místům v Česku. Vždycky jsem si přál, aby zde žila sebevědomá, hrdá a pevná komunita. V těžkých časech občané regionu vždy dokázali řešit nemalé problémy, které souvisely se specifickou polohou Aše a také specifickým složením obyvatelstva. Dnes stojíme před novou výzvou. Chci vás ujistit, že tuto výzvu přijímáme a hodláme ji naplnit, a to přes všechny potíže, které s sebou jistě nese.

Město Aš je na startu nových řešení. Abychom dokázali podstatně zvýšit kvalitu života v pohraničí, musíme se na problémy a cesty k jejich řešení začít dívat jinak, neobvykle, protože současné běžné recepty na Ašsku nefungují. Chceme být nositeli nových, inovativních řešení. Městská rada ve spolupráci s ekonomickými experty a odborníky z univerzit vypracovala strategický plán, jehož naplnění povede ke zlepšení kvality života ve městě. Inovativní způsob transformace regionu nám pomůže čelit dlouhodobým strukturálním problémům, které nás postihují.

Rozhodli jsme se, že nebudeme pasivně čekat na zlepšení. Chceme být aktivními tvůrci vlastní budoucnosti. Chceme, aby se mladí lidé vraceli do Aše, aby byli hrdí na to, že jsou součástí naší komunity. Chceme, aby se Aš stala místem, kde se lidé cítí bezpečně a jsou místními patrioty. Pokud to, co vyzkoušíme v Aši, bude úspěšné, pomůžeme tím i dalším regionům v Česku.

Již více než 30 let slýchávám, jaký má město Aš obrovský potenciál. Bohužel se nám jej zatím nepodařilo naplnit. Není to ale (pouze) chybou samosprávy. Město Aš má specifickou polohu. Z více než tří čtvrtin je obklopeno Německem. Němečtí sousedé trpí stejnými neduhy jako my-mladí odcházejí z pohraničí, ekonomická aktivita tomu odpovídá. Ašsko je tedy socioekonomickým prostředím logicky úplně jiné než ostatní města v ČR. Řada právních předpisů pak má odlišný účinek než v jiných městech a regionech ČR. Bude potřeba, aby také zodpovědní zákonodárci vzali do úvahy argumenty a data, které jsou součástí tohoto dokumentu. Je potřeba, aby zodpovědní politici měli odvahu prosadit nestandardní řešení, která jsou ovšem jinde v Evropě a ve světě vyzkoušená, a aby umožnili regionu Ašsko transformaci, pro kterou zatím v Česku není příklad, jež by bylo možné následovat. Aš v navrhovaných způsobech řešení bude první.

S pevnou vírou v rozkvět Aše a Ašska a s ochotou věnovat změně veškerou energii zdraví

VITEZSLAV KOKOR

Kontext

Aš je neobyčejné město. Ne náhodou sem zavítal každý český prezident a také většina československých prezidentů. Specifičnost města přitom netkví v obvyklých charakteristikách. První charakteristika je sice obdobná: Aš je menší město, má o něco více než 12 tisíc obyvatel. Mimo mateřských a základních škol je zde jedna střední škola, ve městě se nachází poliklinika, městská knihovna, muzeum, také sportovní areály, několik obchodních center a je zde několik středně velkých zaměstnavatelů. A též, podobně jako dnes celé Česko, má poměrně nízkou nezaměstnanost. Městem prochází regionální železnice a silnice I. třídy. To je obvyklé. **Co ovšem město Aš činí výjimečným, je jeho geografická poloha** a s ní související kulturně-historický kontext. Historické události, zejména ty z 20. století, se promítají do jeho současné společenské charakteristiky, vzdělanostní struktury a do komplikovaných společenských vazeb.

Aš je se svým obvodem nejzápadnější výspou České republiky. **Je to nejdlehlější místo jednoho z hospodářsky nejproblematičtějších regionů Česka.** Jediná cesta do Čech vede do strukturálně postiženého regionu, který však trpí jen částečně obdobnými problémy jako Ašsko. Hlavním problémem je, že podobně jako u některých jiných hraničních výběžků mají obyvatelé i zaměstnavatelé na Ašsku velmi omezenou flexibilitu ve volbě zaměstnání či zaměstnanců, ve volbě vyjížďky či dojížďky za prací a službami ve své vlastní zemi.

Většina cest vede do Německa, do spolkových zemí Bavorsko a Sasko, do jejich okrajových a s problémy zápasících částí. Česko-německé pohraničí trpí postupným vysídlováním a silnými sociodemografickými změnami. **Zatím se vyplácí dojíždět za prací do Německa,** ovšem i to má svá úskalí jak pro dojíždějící, tak pro město. Dalo by se říci, že je Aš "noclehárnou", udržovat veřejný život ve městě je stále obtížnější. Město postihují "nectnosti" okrajové komunity - hazard, exekuce, nárůst sociálně a vzdělanostně vyloučených komunit.

Přítom historie Aše je velkolepá. Aš a blízké okolní území bylo víceméně v každém století velmi svébytným prostorem. Mělo štěstí na dobré majitele místních panství a správce, kterým se podařilo získat vůči širokému okolí bezprecedentně velkou autonomii ekonomickou i náboženskou – po násilné rekatolizaci ve střední Evropě zůstalo Ašsko ještě dlouho protestantské, což bylo spojeno s růstem městských (měšťanských) ekonomických aktivit. **Do poloviny 19. století dokonce užívalo např. daňových svobod vůči monarchii.**

Jeho obyvatelé ovládali dobře obchod a řemesla. Město se stalo centrem výroby textilu, v rámci Rakouska-Uherska získalo dobré exportní podmínky. Koncem 18. století se z Aše stalo průmyslové centrum, mj. díky železničnímu spojení zavedenému v roce 1865. Městem se stala Aš v roce 1872, kdy dosáhla 10 tisíc obyvatel. V roce 1880 se se svými 13 tisíci obyvateli stala desátým největším českým městem. V roce 1910 zde již žilo 20 tisíc obyvatel, spolu s předměstími dokonce přes 27 tisíc.

První polovina 20. století byla ve městě ve znamení inovací a výstavby – byla založena odborná textilní škola, textilní průmysl sílil, tehdejší vojenská ašská rada odmítla při vzniku československého státu požadavek chebských separatistů na připojení Chebska k Bavorsku. Avšak **dějinné události okolo druhé světové války dřívější věhlas města a jeho dlouhotrvající úspěšný rozvoj a jedinečnost doslova rozmetaly.**

Neustále se zhoršující politická situace na Ašsku způsobila nejprve v roce 1937 prudký propad textilního průmyslu. Kvůli síle ašských nacistů bylo Ašsko de facto připojeno k německé říši ještě před podepsáním Mnichovské dohody, na což navázal exodus nejprve českého obyvatelstva. Po válce následovalo pro změnu vysídlení německého obyvatelstva, čímž došlo ke snížení počtu obyvatel města až na méně než polovinu, pod 10 tisíc. Textilní průmysl definitivně upadl, což umocnila reorganizace v 50. letech, kdy byly zbývající dílny slučovány do národních podniků . Ty fungovaly až do 90. let, kdy v rámci tržního hospodářství nebyly konkurenceschopné. Textilní minulost Aše se uzavřela.

Dvojnásobně vysídlené obyvatelstvo se nepodařilo zcela nahradit dosídlenci z jiných oblastí Česka ani dalšími obyvateli českého původu z Rumunska, Maďarska či Ukrajiny. Úpadek prohloubilo rozhodnutí komunistického režimu uzavřít ašský výběžek jako hraniční pásmo se zvláštním režimem. Velké množství zdejších neobsazených domů rychle zchátralo a muselo být zbořeno. **Odhaduje se, že v průběhu 20 let od konce druhé světové války bylo v Aši zbořeno 60 % domů, a to včetně historických částí města.** To, co bylo generacemi budováno postupně po staletí, bylo zničeno v průběhu pouhých pár let.

Následná změna politicko-rozvojového kurzu v socialistických 60. letech si sice ještě vzala za cíl vzkřísit Aš do podoby moderního města, avšak naplnit tento záměr s využitím technologií panelové výstavby se nepodařilo. Projekt obnovy byl velmi necitelný ke stávajícímu charakteru města. Nová sídliště rostla, přitom však

bylo ponecháno nezastavěné prostranství v centru města. **Aš fakticky nemá centrální náměstí** - to je výmluvné svědectví komunistického režimu.

Město Aš se z opakované devastace dodnes nevzpamatovalo, a to ani přes enormní snahu ašských samospráv v 21. století. Byl otevřen hraniční přechod do Německa a s ním vybudován celní komplex. Město se stalo do jisté míry turisticky zajímavým. Nikoli však pro své urbanistické a historické kvality, ty byly bohužel zničeny, spíše pro nákupy Němců či zvidavost Čechů. V centru přibylo několik domů, rekonstruována byla silniční infrastruktura, radnice, muzeum, parky a památníky. V prosinci 2015 byla po téměř 65 letech obnovena osobní doprava na železnici mezi Chebem a Hofem. To všechno však nestačí k zásadní změně problematického stavu, kdy Aš pro řadu obyvatel dosud není domovem a kdy řada mladých lidí zde nevidí rozvojový potenciál pro svou budoucnost.

Rezignovat na zlepšení znamená jít celkem známou cestou - umožnit rozvoj hazardu a šedé ekonomiky. I když je toto v současnosti nezanedbatelným problémem Ašska, samospráva usiluje o radikální změnu. Tu však neumožní jen několik dílčích opatření. Musí se jednat o změnu systémovou. Dílčí intervence, které umožňují stávající legislativa, často na sebe nenavazující, situaci v zásadě nelepší. Strukturálně postižený a hospodářsky slabý Karlovarský kraj se sám hybatelem změny česko-německého pohraničí stát nemůže. Stát zase nemůže dostatečně dobře vidět zdejší problémy a jejich řešení dobře uchopit jako řešení celorepublikové. Celorepubliková statistika bez znalosti kontextu neukazuje faktickou hloubku současných problémů. **Ani pomoc evropských či národních dotačních programů pak není dostatečná.** Stále se odehrává v hranicích národních států, kde okraje jsou vždy postiženy nízkou intenzitou územního dopadu dotací. Ašsko je toho dokonalým příkladem.

Město Aš by si však zasloužilo minimálně to, o co bylo v minulosti vnějším rozhodnutím připraveno. Tedy komunitní život ve vlastním, ceněném prostředí, o který se určitou měrou starají místní obyvatelé a hlavně zdejší samospráva. Proto na Ašsku nestačí pomáhat s opravou komunikací či panelových domů, je třeba pro budoucí rozvoj vytvořit vhodné podmínky. Umožnit městu, jeho samosprávě, zdejším podnikatelům i obyvatelům vyvázat se z problematické spirály místa uvízlého na periferii dvou států. Stanovit výjimečná pravidla pro výjimečnou oblast a město. A to je hlavním cílem této studie.

“
Skutečně chceme, aby v naší zemi byly stejně kvalitní podmínky pro život? Jestli ano, je třeba místo slov začít pro to něco dělat.”

— Jan Havránek

Odhaduje se, že v průběhu 20 let od konce druhé světové války bylo v Aši zbořeno 60 % domů, a to včetně historických částí města.

Fotografie centra města Aš z dronu

01

Důvodová zpráva

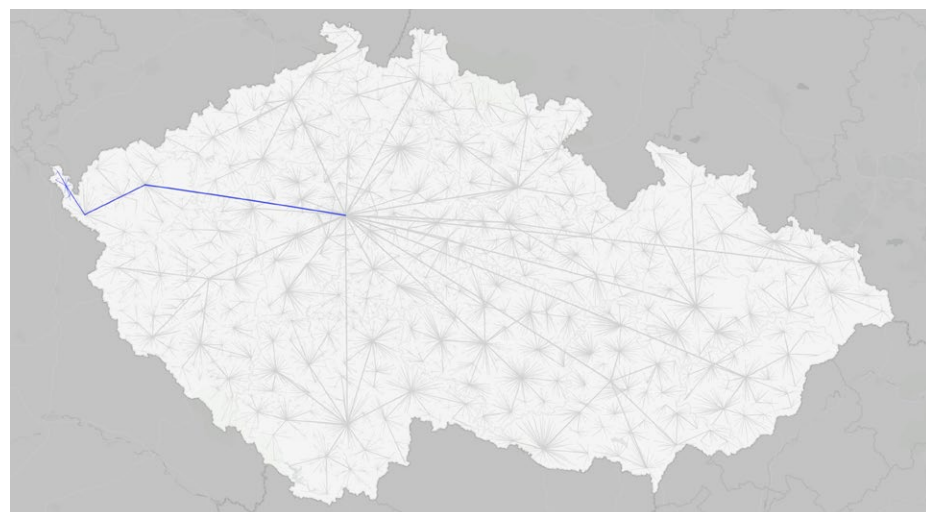
- 08 Proč Aš a proč právě teď?
- 10 Je sousedství s Německem pro Ašsko výhodou?
- 12 Proč nemůže své problémy Aš vyřešit sama?

Proč Aš a proč právě teď?

Aš, z hlediska veřejné správy obec s rozšířenou působností, je nejzápadnější výspou České republiky. Je to nejdlehlší místo hospodářsky nejslabšího regionu na našem území. **Jediné propojení této oblasti s dalšími částmi naší země tak vede do míst zařazených mezi strukturálně postižené či hospodářsky slabé regiony.** Stejně jako u některých jiných hraničních výběžků mají zdejší obyvatelé i zaměstnavatelé velmi omezenou flexibilitu ve volbě zaměstnání či zaměstnanců, ve volbě vyjíždky či dojíždky v rámci České republiky.

Z hlediska regionálního rozvoje **může být Ašsko vhodnou laboratoří pro testování nových principů vytváření podmínek pro zvyšování kvality života** ve strukturálně ohrožených či periferních oblastech. Svou rozlohou, počtem obyvatel a velkou geografickou uzavřeností nevytváří významné riziko negativních dopadů případného neúspěchu. Systémové řešení velkých oblastí, na území celých krajů může být pro stát komplikované a riziko selhání brání inovativnímu a agilnímu přístupu k řešenému problému.

I řada jiných oblastí Česka, ať už je jedná o další výběžky naší země, území historicky postižená těžbou či obce vzdálenější od metropolitních oblastí, dnes volají po „nějaké změně“. Žádné území však nenabízí tak specifické podmínky pro pilotní ověření jako Ašsko. Vytvoření „Živé laboratoře Aš“ - dále nazývané „Lex Aš“, tedy otevřeného inovačního ekosystému pro řešení regionální politiky, může být přínosné nejen pro Ašsko. Znamená to vyzkoušet nová řešení v reálném životním prostředí, kde se využívají iterativní zpětnovazební procesy v průběhu testování inovativních přístupů. Výsledky lze použít pro úpravu národních politik v řadě oborových specializací. Funkčním testováním se Česká republika může připravit na již probíhající nebo nastupující společenské změny - individualizaci a decentralizaci, která je viditelná např. v energetice nebo „glokalizaci“, kombinaci lokalizace např. průmyslové výroby a jejího globálního uplatnění. Obdobné změny však probíhají ve všech oblastech života společnosti. V České republice, s vysokým počtem malých obcí, dává vyzkoušení nových řešení v určitém zvláštním způsobem odděleném území nejen příležitost tyto obce (tedy celorepublikové plošné osídlení krajiny) zachovat, ale naopak z nich vytvořit přednost.

Spojení Aše s nadřazenými územně správními celky

“
Aš každý zná, ale málokdo tu byl. Jsme nejdlehlší část nejchudšího kraje naší země bez blízkosti většího města”

— Vítězslav Kokoř

Ašsko má několik zvláštností, které v České republice nejsou běžné a v různých kombinacích se objevují jen na několika místech. To přináší městu Aš a jeho okolí několik výhod a řadu nevýhod. Optimalizace stavu je pak originální příležitostí pro demonstrační projekt, který může přispět k novému uchopení rozvoje funkčních území a dosahování vyrovnávání podmínek (koheze) v regionech v EU. Z důvodů uvedených v přehledu níže a podrobně popsaných v předchozím textu se proto navrhuje „Lex Aš“ – pilotní prostředí pro vyzkoušení nových přístupů v regionálním rozvoji a dosahování vyšší kvality života ve specifickém regionu.

- Charakteristika Ašska ukazuje, že toto území, přibližně ze tří čtvrtin obklopené územím bavorským a saským, je **“periferií periferie”**.
- Celý Ašský výběžek je z hlediska veřejné správy jedna obec s rozšířenou působností, kde se na poměrně rozsáhlém území nachází pouze pět obcí, z toho dvě města.
- **Osídlení je vysoce koncentrované**, dvě třetiny obyvatel žijí na 3 % území.
- Celkový počet obyvatel v území, kam lze z Aše dojet do 30 minut, je 270 438; celková plocha dojezdové oblasti je 4 182km²:
  - » na území ČR žije 67 805 obyvatel (25 %) na ploše 1 015 km² (24 %); 1 obec nad 10 tisíc obyvatel,
  - » **na území SRN žije 202 633 obyvatel (75 %)** na ploše 3 166 km² (76 %); 5 obcí nad 10 tisíc obyvatel.
- Složení obyvatelstva se desítky let průběžně mění – německé obyvatelstvo bylo vystřídáno českým, němečtí tkalci a zemědělci mj. českými pohraničníky, v současnosti se soustavně zvyšuje počet cizinců, zejména Vietnamců, Ukrajinců a Slováků – oficiálně je mezi obyvateli Ašska 8 % cizinců. **Při sčítání obyvatel v roce 2021 ovšem 36 % občanů národnost neuvvedlo.**
- **Formálně ve městě není žádné romské etnikum** (podle národnosti uvedené v cenzu 2021), přitom faktický podíl Romů na celkovém obyvatelstvu pravděpodobně převyšuje 10 %.
- Rapidně roste počet obyvatel starších 65 let a klesá roční počet narozených dětí. Vzdělanostní skladba obyvatelstva je proti průměru ČR výrazně posunuta ve prospěch lidí s nižším vzděláním. **Vysokoškolské vzdělání má jen 5 % populace.**
- Klesá počet zaměstnaných lidí. **Mezi roky 2022 a 2020 na území města ubylo 883 zaměstnanců.** Podíl počtu zaměstnanců na počtu obyvatel je pouhých 28 %.
- **Až 16 % obyvatel, tj. 1 863 osob, má exekuce** (2022), při přepočtu na osoby starší 15 let je to 18,29 %. Průměrně má takto zatížený člověk 5,8 exekucí.
- Snahu o nápravu poměrů komplikuje možnost pracovat za hranicemi, v Německu. **Výplata v Německu nepodléhá exekucím srážkám ze mzdy.**
- Celkem 6,8 % obyvatel, tj. **800 osob, má hlášeno trvalé bydliště na městském úřadě.**
- Přibližně 14,4 % obyvatel starších 15 let, tj. **1 453 osob, pobírá příspěvky na živobytí a 680 osob doplatky na bydlení** (2022).
- Podle provedeného průzkumu se celkem **75 % obyvatel necítí ve městě bezpečně.** Mezi největší hrozby obyvatelé řadí **stěhování nepřizpůsobivých osob** (50 %) a noční pohyby nebezpečných skupin (40 %). Takřka **70 % obyvatel se v poslední době stalo obětí protiprávního jednání** (vyjma porušování pravidel silničního provozu). **Až 49,6 % obyvatel má má obavy o své děti. Přes 80 % mladistvých plánuje město opustit.**
- Bydlení lze získat velmi levně, průměrná transakční cena za metr čtvereční je 19 147 korun (2022). **Ve městě dochází k vykupování domů pro ubytování sociálně slabých – k obchodu s chudobou.**
- Služby, např. zdravotnictví, jsou podstatně hůře dostupné než v jiných částech Karlovarského kraje. **Místní školství trpí nedostatkem kvalifikovaných učitelů**, výsledky žáků jsou ve srovnání s jinými v Karlovarském kraji, který je na posledním místě v ČR, podprůměrné – na druhé straně je zde vysoce kvalitní gymnázium, které patří mezi nejlepších 20 % v ČR (dle výsledků státních maturit).
- Nezaměstnanost je poměrně nízká, pod 3 %. Podle odhadů **okolo 40 % obyvatel vyjíždí za prací mimo bydliště, zejména do Německa**, i když podle sčítání lidu 2021 je to pouze 25 %.
- **V Německu, v dojezdové vzdálenosti od Aše, jsou mzdy vyšší o 30–100 %.** V Aši chybí místní podnikatelé, kteří se z důvodu větších jistot častěji nechávají zaměstnat v SRN.

Je susedství s Německem pro Ašsko výhodou?

Ašsko sousedí s bavorskými zemskými okresy Hof a Wunsiedel, které jsou součástí bavorského vládního regionu Horní Franky, a se saským vládním okresem Vogtland. Horní Franky jsou venkovský a z bavorského či celoněmeckého pohledu periferní region.

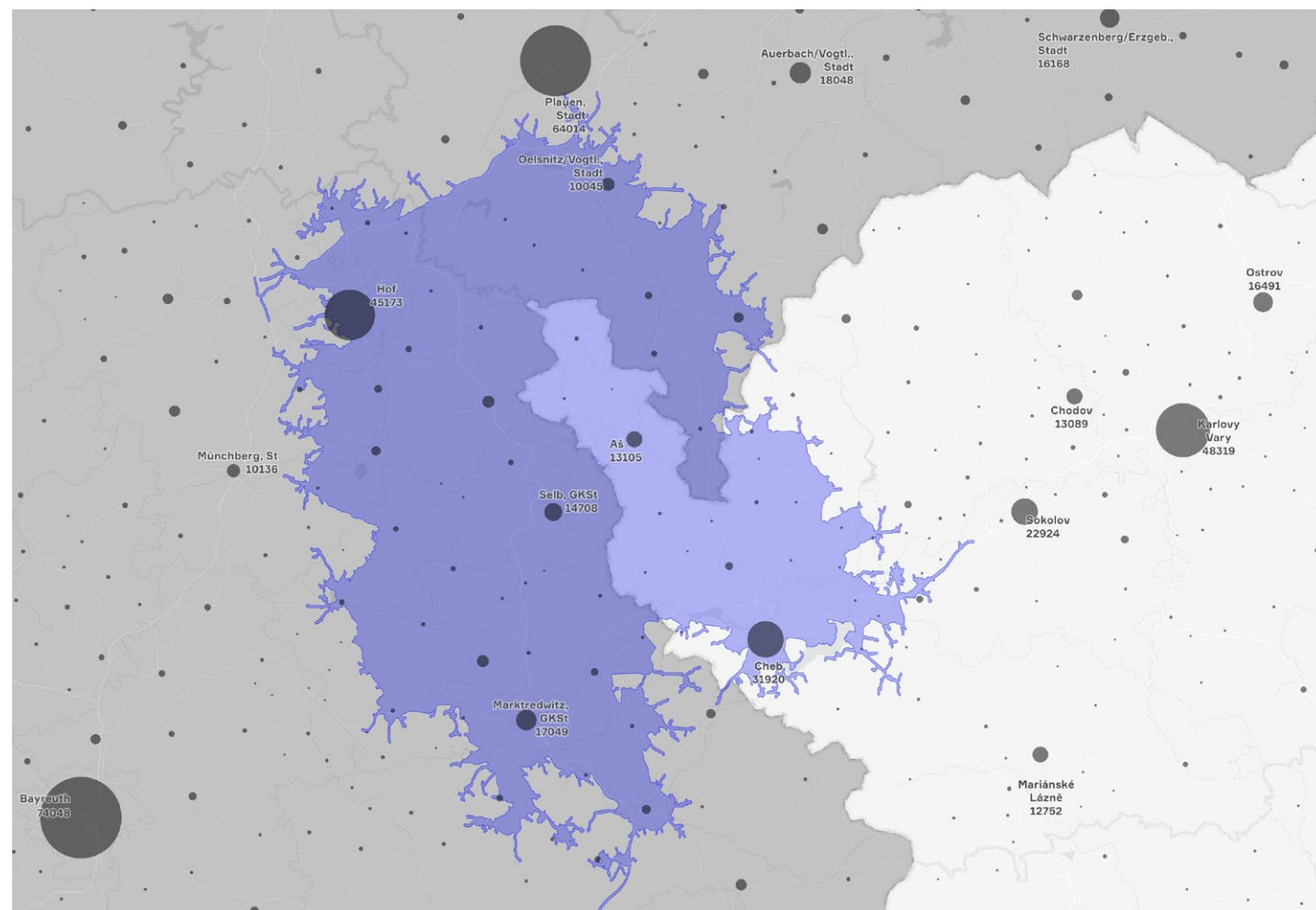
Především severovýchodní část Horních Franků už v minulosti čelila ztrátě pracovních sil a odlivu obyvatelstva, po otevření hranic po roce 1989 se sice rozvinuly některé oblasti hospodářství, ale jiné zase kvůli levnější pracovní síle v Sasku a Česku zanikaly, takže region podobně jako Ašsko čelí nutnosti strukturální proměny. Předpokládá se, že počet obyvatel v regionu bude postupně klesat, nejmarkantněji právě v okresech Hof a Wunsiedel (pokles o 7–10 % do roku 2040).

Populace zůstane jednou z nejstarších v Bavorsku, bude významně ubývat osob v produktivním věku. Celkově je v okresech sousedících s Aší očekáván „nejhorší“ vývoj v rámci Bavorska.

V rámci saského zemského okresu Vogtland je očekáván podobný či ještě horší vývoj (pokles obyvatel o více než 10 % v nejbližších letech).

Na německé straně jde o dlouhodobě identifikovaný trend, na který reaguje politika ať už v oblasti budoucí péče o seniory, nebo získávání pracovních sil a učňů. Ve sledovaném regionu patří zemské okresy Hof i Wunsiedel k okresům s mírně vyšším podílem cizinců, kteří v nich žijí. K 31. 12. 2021 v okrese Hof je to 6,5 %, v okrese Wunsiedel 9 % a v samotném městě Hof 19,1 %. Je však třeba poznamenat, že v hospodářsky rozvinutějších regionech Bavorska a celého Německa (obzvláště ve „starých“ spolkových zemích) jsou podíly cizinců i významnější.

Kvůli výše uvedenému **bude v příhraničních bavorských**

Mapa znázorňuje území dojezdnosti 30 min od Aše, kdy v tomto polygonu se nachází 78 % území a 76 % populace na území Německa

Mezi roky 2022 a 2020 na území města Aš ubylo 883 zaměstnanců, tedy 25 % z celkového počtu.

Podíl počtu zaměstnanců na počtu obyvatel je pouhých 28 %. Typická česká města přitom dosahují okolo 50-55 %.

regionech chybět mnoho tisíc odborných pracovníků, neboť Horní Franky jako celek zůstávají, podobně jako ČR, spíše průmyslovějším regionem. Bude se jednat jak o chybějící pracovníky s technickým vzděláním, tak o pracovníky v oblasti managementu, obchodu a zdravotnictví.

Výhodou regionu Horní Franky, aktuálně s cca 1 milionem obyvatel, je existence dvou plnohodnotných univerzit (Bayreuth, Bamberg) a dvou vysokých škol (Hof, Coburg), přičemž vysoká škola v Hofu leží v blízkosti Aše.

Česko-německé srovnání mezd a benefitů

Průměrná hrubá měsíční mzda v 1. čtvrtletí 2023 činila v Karlovarském kraji **35 010 korun**, což je o 8,0 % více než ve stejném období minulého roku. Karlovarský kraj zůstává nadále regionem s nejnižší mzdovou úrovní. V porovnání s vyšší průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice 41 265 korun byla průměrná mzda v Karlovarském kraji nižší o 6 255 korun. Spotřebitelské ceny se v České republice ve sledovaném období zvedly o 16,4 %, **reálně tak došlo v Karlovarském kraji k poklesu průměrné hrubé měsíční mzdy v 1. čtvrtletí 2023 o 7,2 %.**

Mzdy lidí, kteří žijí v Rehau, pracují na plný úvazek a podléhají odvodům na sociální zabezpečení, se pohybují **od 2 946 do 3 156 eur** hrubého měsíčně. Jsou tak aktuálně 369 eur pod průměrnou mzdou v Německu (3 525 eur). V **Selbu** je situace obdobná, zde se mzdy pohybují v rozpětí **od 2 897 do 3 099 eur** hrubého měsíčně. Ve městě **Oelsnitz/Erzgeb se mzdy pohybují od 2 216 do 2 797 eur** hrubého měsíčně.

Mzdový rozdíl v čisté mzdě (v obou srovnávaných zemích je odlišná míra zdanění) je dle typů pracovní pozice a kvalifikace zaměstnanců na úrovni 30–100 % v porovnání s českými mzdami v Karlovarském kraji, přičemž platí, že rozdíl mezi platy se zvyšuje s kvalifikací zaměstnanců. Naprostá většina pendlerů vyhledává práci v dojezdové vzdálenosti 50 km od místa bydliště, což odpovídá dojezdnosti max. 45 minut.

Velkým motivátorem pro práci v Německu je i tzv. **kindergeld** – přídatky na dítě. Výše přídatků na dítě v Německu v roce 2023 je **250 eur měsíčně na jedno dítě**. Týká se to všech dětí lidí, kterým na to vznikl nárok – až do 18. roku života, resp. 25. roku života, je-li dítě studentem na vysoké škole.

Odhaduje se, že až 40 % ekonomicky aktivních obyvatel Ašska vyjíždí za prací do Německa.

To, co se na první pohled může zdát významnou výhodou Ašska - tedy žít zde a pracovat v Německu, **je velkou nevýhodou pro region**, ale také pro individuální kvalitu života občanů, včetně těch, kteří v Německu pracují. Německý trh díky vyšším mzdám a stále silnějším motivačním balíčkům vysává ašský pracovní trh. Podmínky, které regiony na obou stranách hranice mají, jsou nevyvážené v neprospěch Ašska.

Ve městě je velmi omezená dostupnost služeb a menších obchodů. Nedaří se malým firmám, které nejsou schopny najít zaměstnance. Z města se stává levná "ubytovna" pro německé příhraniční, které naopak těží ze zdejší pracovní síly. Obyvatelé Ašska tak zmírňují negativní demografické trendy v Německu, kde také odvádějí za svou práci daně. **Český stát jen na daních z příjmu, sociálním a zdravotním pojištění přichází ročně přibližně o více než 1 mld. Kč.**

Proč nemůže své problémy Aš vyřešit sama?

Aš hospodaří zodpovědně a má jeden z nejlepších ratingů mezi městy v ČR. V období let 2018–2022 město hospodařilo vždy s kladným saldem provozního rozpočtu a po úhradě splátek jistin mu **v průměru zůstávalo na investiční akce každoročně okolo 85 mil. Kč.**

Příjmy z hazardu tvoří 19,1 % daňových příjmů, přičemž v posledních letech neustále rostou. Téměř tři čtvrtiny výdajů tvoří běžné (provozní) výdaje. Značná část těchto výdajů jsou výdaje mandatorní, určené zejména na úhradu mzdových výdajů a výdajů spojených s chodem města, resp. úřadu (energie, veřejné osvětlení, komunikace apod.).

Spravedlnost v rozdělování sdílených daní

Jen těžko lze uspokojit a spravedlivě rozdělit sdílené daně mezi všech 6 254 obcí počínaje těmi nejmenšími až po Prahu. **Cílem RUD je spíše stanovení objektivních podmínek, podle nichž se přerozdělují sdílené daně mezi jednotlivé obce, než jejich „spravedlivé“ rozdělení.**

Kromě toho dalším důležitým aspektem stávajícího systému je jeho stabilita a předvídatelnost. Obce mohou přibližně předvídat, s jakou výší finančních prostředků mohou počítat, a znají přibližně hodnoty své nejdůležitější příjmové části rozpočtu.

Lze konstatovat, že RUD je tvořeno jako solidární s menšími obcemi, byť ty zajišťují mnohem menší rozsah veřejných služeb. Anomálií zůstává specifické vymezení čtyř největších měst – Plzně, Ostravy, Brna a hlavního města Prahy. Přestože rozsah činností a služeb zajišťovaných těmito městy (vyjma Prahy) je obdobný jako u ostatních měst, které plní funkci regionálního centra (Liberec, Olomouc apod.), mají v systému RUD zvýhodněné postavení.

Algoritmus přerozdělování (resp. jeho změna) však není vhodný nástroj pro snižování rozdílů mezi regiony prosperujícími a regiony „zaostávajícími“, a to ve všech aspektech jejich možného rozvoje. Všechny podstatné dosavadní změny se týkaly pouze úprav koeficientů postupných přechodů, což mělo za následek snižování disparit mezi velikostními kategoriemi ÚSC. **Pro daleko hlubší úpravy koeficientu není politická vůle.** Zakomponovat problematiku „slabých“ regionů je prakticky nemožné.

Navíc je třeba objektivně konstatovat, že ekonomická efektivita nakládání obcí s veřejnými prostředky je nízká. **Přibližně 59 % obcí nepracuje s externím financováním,** tedy nečerpá žádné úvěry. K této skutečnosti je třeba přičíst i obecně nízkou úroveň strategického plánování.

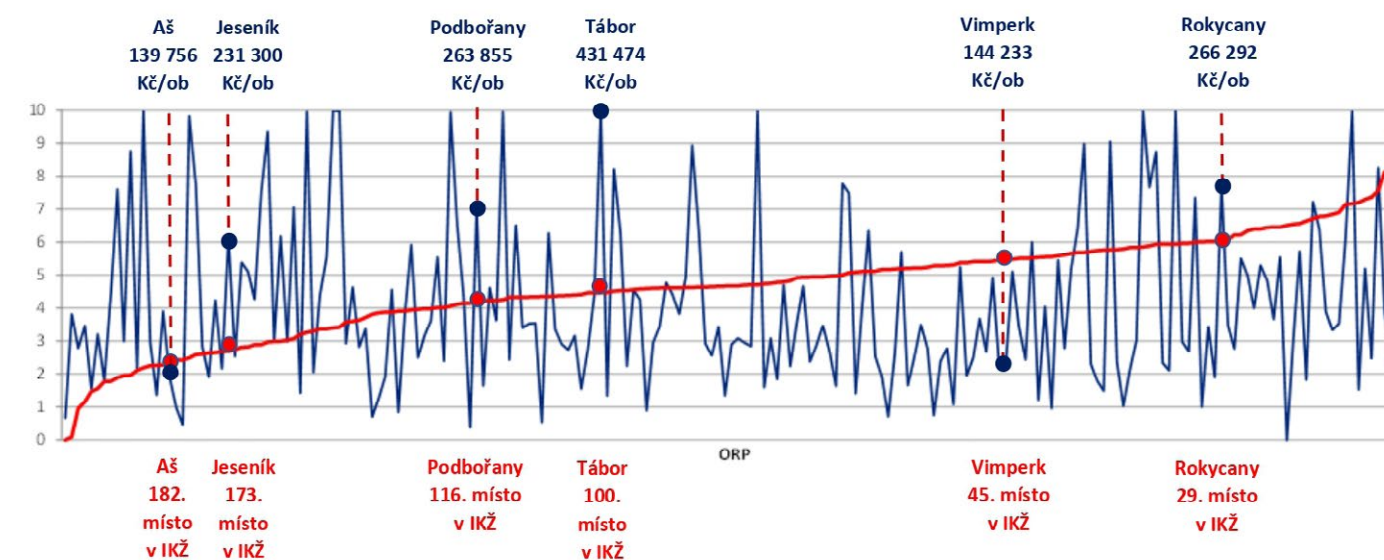

Místní obyvatelé čekají na dávky od státu před budovou České pošty

Dotace - cesta k rozvoji a vyrovnávání rozdílů mezi regiony

Problém různé kvality života v regionech je základním východiskem kohezní politiky EU. Politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU má za cíl snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem harmonického vývoje EU. Česká republika je čistým příjemcem evropských finančních prostředků. Od svého vstupu do EU 1. května 2004 do 30. června 2023 odvedla ČR do evropského rozpočtu 843,7 mld. Kč a získala přibližně 1,88 bil. Kč. Celková čistá pozice za dobu členství v EU tak činí 1,03 bil. Kč. Při započítání příjmů z Nástroje EU na podporu oživení (NGEU) činí celkové příjmy 1,94 bil. Kč a celkové kladné saldo za dobu členství České republiky v EU tak překročilo 1,09 bil. Kč.

Kohezní politika EU patří k základním nástrojům ČR pro řešení problémů tzv. strukturálně postižených regionů, vč. vyloučených oblastí, i když to není nástroj jediný. **Data nicméně neprokázala, že existuje přímá souvislost mezi výší dotace z fondů EU přijatých na území ORP a kvalitou života.** Souvislost je evidentně složitější.

Graf zobrazuje závislost mezi Indexem kvality života (IKŽ) v ČR a Indexem dotací (za účelem studie vypočteného).

Mezi oběma indexy neexistuje prakticky žádná souvislost ($r = 0,0122$). Na obou koncích spektra IKŽ se nacházejí obce s podprůměrným objemem placených dotací na jednoho obyvatele, nebo naopak s vysokým objemem placených dotací na jednoho obyvatele.

Z analyzovaných dokumentů je zjevné, že **poskytovatelé dotací dostatečně nesledují přímý efekt dotací na změnu kvality života či transformaci území.** Dílčí evaluace sice často potvrzují účelnost cílených intervencí, z hlediska dopadu do území však holistický pohled chybí. Navíc data, která stát sleduje, ani hodnocení dopadu na transformaci (kohezi) území v plném rozsahu neumožňují.

Z výsledků plyne, že cíle jsou nastaveny a opatření operačních programů jsou směřována do vhodného území, ale dlouhodobě se zatím neprojevil dostatečný vliv na zlepšení kvality života ve vybraných ORP. **Dokonce lze tvrdit, že dotace za jistých okolností nůžky v kvalitě života mezi jednotlivými částmi daného území dále rozevírají.** Dotacemi se (v některých případech) prohlubují vnitřní periferie. Zůstává ovšem otázkou, zda se jedná primárně o problém kohezní politiky EU, nebo vnitrostátního rozhodnutí o dorovnávání podpory ve všech regionech na stejnou úroveň, resp. do jaké míry tento přístup hraje roli v podpoře růstu kvality života v regionech.

Z Ašska pouze prostřednictvím dotací lze celý problém řešit velmi obtížně. Absence komplexního přístupu a systémových intervencí nemůže přinést území potřebný impuls k udržitelné změně.

I přesto však dotace zůstávají jedním z možných nástrojů, kterými je v kombinaci s dalšími cílenými intervencemi možné pozitivně ovlivňovat kvalitu života v daném území.

Do území ORP Aš přišlo na dotacích od vstupu do EU pouhých 139 756 Kč na obyvatele.

“ Ašsko má co nabídnout. Odlehlost místa, nedotčená krajina a hluboké lesy přímo vybízí k rozvoji cestovního ruchu.

Ve městě však není kvalitní infrastruktura pro trávení volného času. Chybí ubytování, navazující služby. Chybí zdroje na rozvoj, chybí lidé na podnikání i práci ve službách. Koncentrují se zde naopak problémy, které snižují možnost pozitivní změny.

Z místa, které bylo a znovu může být ekonomickým srdcem země, kdo může, odchází.”

— názor obyvatele města Aš při řízeném rozhovoru

01

02

Návrh řešení:

Jedna velikost nestačí

18	“Lex Aš” - jedna velikost nestačí
20	Navrhované nástroje
22	Sandboxy - inovativní metoda řešení

“Lex Aš” – jedna velikost nestačí

Navrhuje se, aby problematika rozvoje Ašska byla řešena speciálním programem rozvoje, kombinací dostupných opatření a tzv. regulatorních sandboxů. Přestože jsou níže uvedeny okruhy nástrojů, s nimiž je třeba pro rozvoj města pracovat, jako jednotlivé nástroje “pokusné” - sandboxové, rozvoj širšího území je komplexní problém, který musí být řešen komplexem nástrojů. **Žádný nástroj sám o sobě problematiku Aše jako regionálního centra nevyřeší.**

Aš jako regionální centrum má fungovat z hlediska parametrů regionálních center, jak jsou uvedeny ve Strategii regionálního rozvoje 21+ v poněkud extrémních podmínkách. Jedná se o výběžek obklopený státními hranicemi s národnostně a jazykově jiným obyvatelstvem, nelze na něj proto aplikovat nástroje běžné ve vnitrozemí.

„Jedna velikost” řešení zde neplatí. Zároveň český právní systém není formálně připraven na zkoušení inovativních řešení ve veřejném sektoru, kde jednou z významných metod je regulatorní sandbox jako specifický typ inovace s dopadem do úpravy legislativy.

Z toho důvodu se navrhuje “Lex Aš” – program rozvoje ORP Aš založený na kombinaci regulatorních sandboxů a dalších opatření, s časově omezenou platností na deset let a pravděpodobně vstupní právní úpravou.

To umožní vyzkoušení nových či upravených metod rozvoje v tomto území. Komplexnost potřebných změn, jejichž realizace je zároveň podmíněna tím, že jednotlivá odpovědná ministerstva umožní vyzkoušet dosud neuplatňované postupy, znamená, že město Aš ani ORP Aš tyto změny nemůže provést bez pomoci, samostatně. Naopak je nezbytná provázanost řady resortů a spolupráce s Karlovarským krajem.

Cílem je prostřednictvím praktických kroků dosahovat celospolečenských vizí a cílů do roku 2050. **Neřešíme jen nápravu aktuálního stavu území, ale prostřednictvím dnes vykonaných kroků připravujeme region pro generaci, která se právě narodila.**

Roky 2035–2040 jsou tak střednědobým horizontem současných opatření a milníkem pro „odečet” dosahování dlouhodobých cílů.

“
Regulatorní sandbox je ideální forma testování inovací ve veřejné správě. Pozitivní výsledky pak umožní potřebnou změnu legislativy.”

— Rut Bízková

Co je regulatorní sandbox?

Sandboxy jsou v posledních letech hojně využívány k ověření nových (inovativních) řešení za účasti veřejné správy, resp. regulátorů.

- Regulatorní sandbox (RS) je regulační přístup, typicky písemně shrnutý a zveřejněný, který umožňuje živé, časově omezené testování inovací pod dohledem regulátora. Nové nástroje podpory, intervence a opatření lze testovat podle souboru pravidel, požadavků regulátora a vhodných záruk.
- Sandbox vytváří příznivý a uzavřený prostor, kde soukromé i veřejné organizace experimentují s inovacemi na okraji stávajícího regulačního rámce nebo dokonce mimo něj.
- Regulatorní sandbox snižuje náklady na inovace, omezuje dopady tržního selhání a umožňuje regulačním orgánům shromažďovat důležité poznatky předtím, než se rozhodnou, zda je nutné nastavit další regulační opatření či změnit stávající legislativní rámec.
- Úspěšný test může vyústit v několik výsledků, včetně plnohodnotného nebo přizpůsobeného povolení aplikovaných opatření, změn v regulaci nebo příkazu k zastavení.
- První regulatorní sandbox tohoto typu byl spuštěn v roce 2015 ve Spojeném království a vyvolal velký zájem regulátorů a inovátorů z celého světa.

Do realizace regulatorních sandboxů jsou v Německu **zapojeny agentury jednotlivých spolkových zemí a organizace zřízené pro tyto účely obcemi.**

Cíle regulatorních sandboxů jsou různorodé:

- » podpora inovací,
- » cíle regionální politiky,
- » podpora udržitelné mobility a logistiky,
- » plnění environmentálních cílů a energetické politiky.

Nejširší záběr ve využití sandboxů zveřejnilo v roce 2019 německé Spolkové ministerstvo pro hospodářství a energetiku. V souladu s německou metodikou můžeme regulatorní sandboxy definovat následovně:

- RS jsou testovací oblasti **zřízené na omezenou dobu**, pokrývají omezenou oblast, ve které lze v reálném životě vyzkoušet inovativní technologie a obchodní modely. Ty v mnoha případech nejsou plně v souladu se současnými pravidly a předpisy jednoduše proto, že lidé, kteří legislativu zavedli, si nový vývoj nedokázali představit.
- RS **využívají regulační prostor.** Experimentální doložky a další nástroje k zajištění flexibility umožňují zřídit regulatorní sandboxy, i když stávající právní rámec nestanoví technologie nebo obchodní modely, které mají být zkoušeny.
- RS zahrnují **„zájem o regulační objevy”.** To znamená, že středem pozornosti není pouze inovace, ale také otázka, co se zákonodárce může naučit pro budoucí legislativu. Regulatorní sandboxy povedou k lepší regulaci pouze tehdy, budou-li zahrnovat proces objevování regulačních mechanismů.

Navrhované nástroje

Základní územní jednotkou dotčenou opatřeními je ORP Aš, která bude koncipována jako **speciální ekonomická zóna**. Speciální ekonomická zóna je upřesněným souborem aktivit, které vytvoří speciální zónu Ašska. Na jeho území budou prostřednictvím tematických sandboxů testovány inovativní postupy pod dohledem odpovědných regulátorů.

Vizualizace navrhovaných nástrojů

Speciální ekonomická zóna

Ekonomické aktivity na území města a ORP Aš jsou nejen přirozenou součástí života města, ale jejich podpora je rovněž jednou z cest, jak z Aše znovu udělat centrum prosperity, znalostí, kvality života – tak jak tomu bylo před více než sto lety, kdy byla Aš vzkvétajícím centrem textilního průmyslu.

Pokud jím má být znova, a to nejen v současnosti, ale také v následujících 10–15 letech, je zde třeba podpořit jednak příležitosti pro současné obyvatele Ašska a zároveň **vytvořit příležitost pro ty, kteří mohou přijít z jiné části republiky nebo z ciziny jako budoucí obyvatelé Aše**. Tedy jako noví obyvatelé, kteří zde chtějí zůstat dlouhodobě.

Podpora rozvojových aktivit v Aši bude mířit ke dvěma cílovým skupinám:

- Jednou z nich jsou **podnikatelé a firmy**, které se rozhodnou v Aši podnikat.
- Druhou skupinou jsou **zaměstnanci** těchto firem.

Podpora výrobců lokálních potravin

Podpora řemesel a malých firem

“**Musíme bezpodmínečně posílit soběstačnost města a nastartovat lokální ekonomiku. Podnítit podnikatele, aby zde investovali a zaměstnanci, aby zde pracovali.**”

— Vítězslav Kokoř

V krátkodobém horizontu je možné v Aši zahájit výrobní aktivity, ve kterých bude možné využít nižší kvalifikaci zdejších obyvatel. **Jejich rozhodnutí pracovat v Aši místo vyjíždění za prací mimo region je podmíněno benefity, které budou srovnatelné s nabídkou mimo Ašsko.**

Tomu by měla sloužit speciální ekonomická zóna, do níž budou situovány výroby podpořené investiční pobídkou ve větším rozsahu, než jsou v současné době uplatňované investiční pobídky. Kromě toho bude speciální ekonomická zóna sloužit rychlému rozvoji malých a středních firem s vysokou přidanou hodnotou, zejména začínajících firem.

Malé a střední podnikání ve městě, které přinese městu a jeho obyvatelům potřebné služby, včetně zdravotnických a služeb vzdělávání, bude daňově zvýhodněno, stejně jako jiné začínající podnikání do pěti let existence firmy, zejména v chytrém zemědělství.

Vzhledem k neobvyklé kombinaci daňových úlev a nepřímých i přímých podpor ve městě, které budou modelováním potenciálních změn v regionálním rozvoji, **se navrhuje vyzkoušení regulačního sandboxu v problematice zaručeného (nepodmíněného) příjmu.**

Hlavní cíle navrhované speciální ekonomické zóny:

- Vytvořit ve speciální ekonomické zóně možnosti se **srovnatelnými parametry zaměstnávání jako v Německu.**
- Podpořit **start-upy a scale-upy** s vysokou přidanou hodnotou.
- **Motivovat pracovníky** vyjíždějící za prací do Německa k návratu do Ašska a pro lidi z vnitřních částí ČR i z dalších zemí k práci a životu na Ašsku.
- Aktivně vytvářet speciální ekonomické podmínky pro služby ve veřejném zájmu ve městě.
- Rozvinout **ekologické zemědělství** – malé farmy.

Ašské sandboxy

Sandbox – Oblast vzdělanostní

Vzdělávání je jedním z klíčových nástrojů změny vzdělanostní skladby obyvatelstva a zvýšení atraktivity regionu pro vzdělanou populaci. **Rozhodující roli hrají kvalifikovaní aktivní učitelé.** Na ně by proto měla být zaměřena hlavní pozornost při zlepšování současného stavu, a to jak z hlediska podmínek výuky, tak atraktivity Ašska, aby se v něm chtěli usídlit.

Bez ohledu na optimalizaci školství/školské infrastruktury v ČR a současné výkonové parametry jde o to, aby **byly posíleny místní školy a školky o kvalifikované učitele, bylo zajištěno vzdělávání v češtině, angličtině a v němčině.** Motivací může být důstojné bydlení pro učitele a jejich rodiny a 1,5násobek garantované mzdy učitelů. Je třeba dosáhnout toho, aby zde byl prostor pro nadané děti a aby se děti s nedostatečnými školskými výsledky zlepšily, rovněž místa vzdělávání aby byla dostatečně atraktivní.

Sandbox – Oblast sociální a společenská

Pro změny v sociální oblasti, resp. pro změny v komunitě či společenské oblasti je nezbytné se zaměřit na několik témat, a to s ohledem na věk/věkovou kategorii obyvatel, národnostní skupinu (zejména Romové a Vietnamci). Dále je potřebná práce v sociálně vyloučených komunitách ke **snížení nebezpečí rizikového chování** (kriminalita, drogy). Kvalitu společenského života posílí **podpora identifikace občanů s městem** (Aš je náš domov).

Kvalitu sociální péče zvýší podpora „silver economy“, zajištění dostatečné péče pro starší lidi doma a domov pro seniory, mj. domov se zvláštním režimem pro přijímání klientů z Česka i Německa.

Sandbox – Oblast zdravotnictví

V oblasti zdravotnictví a sociálních věcí je třeba poukázat na důležitost jejich provázání, což je v posledním období obecný trend (sociálně zdravotní pomezí). Propojení zdravotnické péče a sociální práce umožňuje individuální, na míru vytvářená řešení, která zefektivňují oba typy služeb a zkvalitňují je ve prospěch klientů. Zde se oběma oblastem věnujeme samostatně s tím, že rozvoj zdravotnictví na Ašsku bude realizován z hlediska infrastruktury dostupnými technologickými prostředky (digitalizace, provázané informační systémy), což automaticky povede k provázání obou oblastí péče.

Cílem v oblasti zdravotnictví je zvýšit perspektivu obyvatel Ašska pro dožití vyššího věku ve zdraví, zajistit dostupnost a kvalitu lékařské péče, což znamená obnovit ašskou nemocnici s poliklinikou, zajistit dostatek lékařů pro nemocnici ve spádovém území 120 tisíc obyvatel, praktických a dětských lékařů, stomatologů a gynekologů – pro veškerý personál nemocnice zajistit odpovídající podmínky pro rodiny i pro praxi.

Součástí tohoto úsilí je také osvěta o Aši jako o dobrém místě pro lékařskou (zdravotnickou) praxi.

Sandbox – Prostředí ve městě

Generace Z – a o tu jde dnes na Ašsku především – je podle řady sociologických průzkumů „připoutaná k mobilu“. Digitální komunikace je pro ni životní nezbytností, digitální nástroje jsou přirozenými nástroji její práce. Zároveň je to generace s jiným vztahem k práci, než mají generace předchozí.

Vyváženost pracovního a soukromého života považují za přirozenou, důraz dávají na kvalitu života, nejen ekonomické parametry. Pokud se do Aše mají přistěhovat mladí kvalifikovaní lidé, pak lze předpokládat, že to budou spíše lidé nezávislí na firmách (OSVČ), spíše z kreativních a IT oborů.

Mohou spoluutvářet město a budou se rozhodovat podle kvalitativních parametrů Ašska. O to víc je důležité **utvářet Aš architektonicky, s dostupností veškeré infrastruktury jako „perlu mezi horami“.** Součástí takového „ztvářování“ města je samozřejmě orientace na uhlíkovou neutralitu a zapojení města do aktivit typu „5G pro 5 měst“.

“
Všechno se zdá být nemožné, dokud to neuděláš. Chce to jen dostatek odvahy.”

— Tomáš Hudeček

Cíl	Dopad	Požadavek na regulátora
<p>Posílit místní školy o kvalifikované učitele a zajistit vzdělávání v češtině, angličtině a němčině</p>	<p>Zvýšená vzdělanostní úroveň obyvatel města (žáků a studentů), snížení podílu žáků předčasně ukončujících základní vzdělání.</p> <p>Zvýšení úspěšnosti dětí v absolvování úplného středoškolského vzdělání, a to jak dětí ze sociálně znevýhodněných rodin, tak vysoce nadaných dětí.</p> <p>Zajištění perspektivy mladým rodinám – najdou dobrou školu pro své děti v místě bydliště.</p>	<p>MŠMT – nad rámec vyhlášky 14/2005 Sb. a v možnostech školského zákona – 561/2004 Sb. koordinovat realizaci tohoto RS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Snížit pro potřeby regionu počet dětí ve třídě, umožnit výuku v menších skupinách, než jsou současné požadavky. Zvýšit normativ prostředků na platové tarify pedagogických pracovníků (dle aktuálně platných platových tabulek) v mateřských, základních i středních školách na 1,5násobek. Zvýšit normativ na financování neinvestičních výdajů (NIV) středních škol o 50 % prostřednictvím rozpočtu Karlovarského kraje. <p>Město Aš – v roli zřizovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nabídnout atraktivní podmínky pro plně kvalifikované učitele, a to jak pro výuku sociálně znevýhodněných dětí, tak vysoce nadaných (zejména bydlení). Zvýšit příspěvek do provozních a investičních výdajů (výdaje na pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého majetku) o 50 % pro školy a školská zařízení na vzdělávání dětí a žáků od zřizovatele .
<p>Zachovat víceleté gymnázium v Aši a posílit jeho význam ve vzdělávací soustavě</p>	<p>Předpokladem úspěchu je „věhlas“ místního gymnázia jako mimořádně kvalitní školy, důsledkem je zvýšení počtu studentů – včetně německých studentů z blízkého pohraničí a jejich úspěch v postupu na vysoké školy.</p> <p>Rozvinutá spolupráce místního gymnázia s německými středními a vysokými školami.</p>	<p>MŠMT – výuka v němčině a angličtině, vzájemné uznávání maturity z ČR a SRN, zvláštní přístup k Ašsku (nežádat redukcí víceletých gymnázií v Karlovarském kraji) a zajistit financování pro menší třídy.</p> <p>Karlovarský kraj – změnit krajský akční plán rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje ve vztahu k záměru zrušení víceletého gymnázia v Aši.</p> <p>Město Aš – vytvořit atraktivní podmínky pro život středoškolských učitelů, zejména odpovídající bydlení.</p>
<p>Vytvoří speciální třídy pro talentované žáky na základních školách</p>	<p>Soustředění na posilování talentů a silných stránek všech dětí ze všech sociálních skupin, které se v předškolním a základním vzdělávání vyskytují.</p> <p>Zvýšení vzdělávacího standardu prostřednictvím odklonu přizpůsobování se nejslabším.</p>	<p>MŠMT – upravit podmínky inkluze ve speciální zóně a financovat třídy pro talentované žáky.</p> <p>Karlovarský kraj – změnit krajský akční plán rozvoje vzdělávání.</p> <p>Město Aš – vytvořit kapacity ve školách pro více menších tříd.</p>
<p>Dosáhnout nápravu v chování nepřízpůsobivých a dlouhodobě nezaměstnaných občanů</p>	<p>Zamezení neřízené migrace nepřízpůsobivých osob do Ašska a zamezení obchodu s chudobou.</p> <p>Zvýšení bezpečnosti ve městě, snížení rizika kriminality, pořádek ve městě a zlepšení image města.</p>	<p>MPSV – přesun kompetence za výplatu dávek z ÚP ČR na město vč. finanční refundace nákladů na výplatu dávek.</p> <p>Město Aš – administrativně posílit odbor sociálních věcí a vytvořit podmínky pro výplatu dávek (práce pro město / ve městě, nulové přestupky a kriminalita apod.).</p> <p>Město Aš – realizace projektu nápravy image města a snížení potenciálu pro kriminalitu.</p>
<p>Vytvářet kultivované a architektonicky cenné město se standardy Nového evropského Bauhausu</p>	<p>Na základě architektonické studie přepracovaný územní plán s jasnými podmínkami povolování staveb a rekonstrukcí – s cílem uhlíkové neutrality města do roku 2040.</p> <p>Znovuvybudování důstojného a architektonicky hodnotného náměstí ve městě.</p>	<p>MMR – v rámci koncepce Smart city, ve spolupráci s MŽP a některým z akademických pracovišť modelovat „ideální bauhausové město“ s ohledem na okolní krajinu.</p> <p>MMR – financovat architektonickou soutěž na nové náměstí a jeho následnou realizaci.</p>
<p>Zajistit dostupnost vysokorychlostního internetu na celém území ORP Aš, v širším území obcí Ašska s rychlostí 1 Gb/s</p>	<p>Dlouhodobá a systematická práce samosprávy a jí zřízených organizací vede ke změně nahlížení na město jako na centrum nového podnikání, kultivované centrum spojující regiony přes česko-německé hranice</p>	<p>MMR – modelový případ pro zpřesnění přístupů k jednotlivým územím v rámci přípravy nové Strategie regionálního rozvoje 2030+.</p> <p>Karlovarský kraj – podpora image Aše jako významné součásti atraktivního regionu.</p> <p>Město Aš – řízení projektu, pro který vytvořilo samostatnou městskou organizaci (včetně “welcome office”).</p>

03

Jak a čím začít

*klíč k úspěchu se
skrývá ve správné
implementaci*

26	Návrh potřebných kroků
27	Ustanovení speciální ekonomické zóny
28	Co je však potřeba udělat v Aši jako první a hned?

Návrh potřebných kroků

Navrhuje se “Lex AŠ” – programový rámec schválený vládou, který povede k realizaci prvních regulatorních sandboxů v hospodářské oblasti a v jejich rámci k vytvoření závazné právní normy pro vyzkoušení navrhovaných inovací ve speciální ekonomické zóně AŠ. Obdobu pro tento postup lze nalézt v programu regulatorních sandboxů Evropské komise.

Organizační architektura

“Lex AŠ” je regionální **program řízený řídicím výborem** složeným ze zástupců vedení města AŠ, Karlovarského kraje a Ministerstva pro místní rozvoj. V zájmu kontinuity – období realizace je delší než volební období jednotlivých stupňů veřejné správy – a porozumění mezi všemi aktéry budou členy výboru rovněž zástupci Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR a zástupce prezidentské kanceláře. Všechna zásadní rozhodnutí v realizaci programu budou podléhat schválení tohoto řídicího výboru.

Realizace programu je podporována **výkonným realizačním týmem**, který je složen ze znalců místního prostředí – expertů v oblastech realizace programu a konzultantů z oblasti poradenství, akademické sféry, projektových manažerů. V realizačním týmu bude pracovat stanovený počet lidí na plný úvazek. **Program bude zahájen vytvořením materiálu pro jednání vlády**, který na základě této studie zpracuje tým konzultantů vedený starostou města AŠ. Materiál předloží vládě místopředseda vlády pro digitalizaci a ministr pro místní rozvoj na podnět města AŠ a Karlovarského kraje. Budou zde uvedeny všechny náležitosti programu, zřetelný rámec programu a jeho cíl, podrobněji bude popsána část týkající se speciální ekonomické zóny.

Tento popis umožní stanovit personální a finanční rozsah Lex AŠ v úvodní fázi fungování, rovněž hlavní zdroj pro financování programu. **Program bude první „živou laboratoří“**, demonstrativním projektem připravované Rady vlády pro regionální rozvoj.

Na úrovni Rady bude systém regulatorních sandboxů jakožto rozhodující části programu “Lex AŠ” koordinovat ministr pro místní rozvoj, a to formou pracovní skupiny – výboru pro “Lex AŠ”. Členy budou zástupci odpovídajících resortů na úrovni náměstka ministra, resp. vrchního ředitele, zástupce Karlovarského kraje a města AŠ.

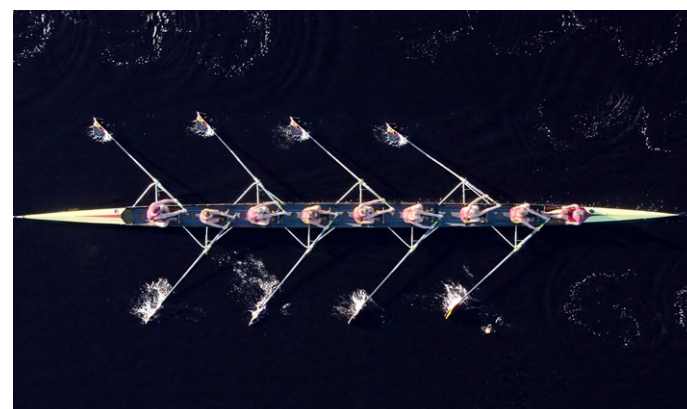
Výbor pro Lex AŠ bude mít stanovená pravidla fungování, bude se scházet nejméně dvakrát ročně a bude schvalovat k realizaci jednotlivé regulatorní sandboxy. Ty budou zpracovány výkonným realizačním týmem ve spolupráci s resortem, který bude

zodpovědný za realizaci daného RS. Každý RS bude uskutečňován ve spolupráci řídicího resortu s potenciálními dalšími spolupracujícími resorty, Karlovarským krajem a městem AŠ.

Práce bude organizována tak, aby pracovníky ministerstev a Karlovarského kraje časově zatížila co nejméně. Na základě rozpracování parametrů speciální ekonomické zóny ve spolupráci s odpovědnými resorty bude vytvořen – pokud to bude nezbytné – legislativní návrh “Lex AŠ”: právní rámec umožňující na stanovenou dobu zkoušet inovace v oblasti regulací na území ORP AŠ.

Cílem je na straně vedení města AŠ dosáhnout rozvoje města AŠ, na straně vlády připravit úpravy stanoveného okruhu legislativy tak, aby dlouhodobě umožňovala zavádění inovací do regulace. **Pokud budou regulatorní sandboxy v Aši úspěšné, budou jejich výsledky implementovány do příslušných právních norem a budou využitelné i v jiných regionech České republiky.**

Užitek z programu tedy bude mít jak regionální a municipální úroveň, město AŠ a Karlovarský kraj pro strukturální reformu celého kraje, tak Česká republika v kvalitnějších právních předpisech a možnostech jejich specifického uplatnění v různých částech země.

Všichni aktéři musí aktivně spolupracovat směrem ke stanovenému cíli

Speciální ekonomická zóna by měla být příležitostí pro návrat cca 800 lidí do práce na Ašsku a možností pro nových 300 lidí – podnikatelů a zaměstnanců v nových firmách a ve službách.

Ustanovení speciální ekonomické zóny

Jedná se o celé území ORP AŠ, tedy nejde primárně o zvláštní vyčleněné území. Pro usazení firem na Ašsku a tvorbu nových pracovních příležitostí bude mít přednost regenerace brownfieldů, nicméně nelze vyloučit ani vyčlenění určitého území pro usazení většího počtu firem. Pro rozvoj aktivit malých firem, start-upů a scale-upů se však počítá se samostatně vyčleněnou lokalitou navázanou na „chytrou čtvrt“ vybudovanou městem a soukromým investorem pro nově přichozí kvalifikované odborníky, většinou s rodinami.

U služeb pro obyvatele Aše a Ašska bude dána přednost jejich rozvoji uvnitř města, v rekonstruovaných objektech, případně výstavbou nových budov v prolukách města. **Příležitost dostanou firmy, které budou finančně a pracovním zajímavé pro stávající obyvatele Ašska**, dosud pendlery, začínající firmy v oborech, které nesou vysokou přidanou hodnotu a minimální potřebu zpracované hmoty, dále služby.

Podpora bude rozdělena podle stanoveného klíče na základě předběžných studií proveditelnosti, resp. předběžných propočtů a na základě pravidel stanovených řídicím výborem. **Zařazení dané firmy do speciální ekonomické zóny bude podléhat schválení řídicím výborem.**

Bude se jednat zejména o podpory tohoto typu:

- snížení daně z příjmu právnických osob na 0 %
- snížení daně z nově pořízených nebo nově rekonstruovaných nemovitostí na 0 %
- snížení daně z dividend na 0 %
- investiční podpora – dotace pro začínající podnikání v motivační výši (dle zkušeností z inovačních center v ČR a CzechInvestu)
- dotace ve výši 30 % osobních nákladů na zaměstnance pro firmy
- roční příspěvek na vzdělávání pro zaměstnance ve výši 50 tis. Kč
- příspěvek ve výši 5 tis. Kč měsíčně na dítě každého zaměstnance z veřejných prostředků (vypláceno prostřednictvím firem)
- dodatečná dotace na mzdy zaměstnanců ve výši 30 % (celkově 60 % osobních nákladů)
- příspěvek ve výši 15 000 Kč (nepodmíněný příjem) pro osoby pracující na území speciální ekonomické zóny
- dotace na vývoj nových komerčních aplikací ve výši 50 % nákladů
- příspěvek na marketingové aktivity směřující ke komercializaci produktů a služeb ve výši 200 tis. Kč/rok
- příspěvek ve výši 500 tis. Kč/rodina k přesídlení, pokud se bude jednat o zaměstnance se smlouvou v dané firmě a závazkem na bydlení v Aši po dobu tří let
- dotace na nájem komerčních prostor – až 50 % z ceny v místě obvyklé v minulých pěti letech
- finanční podpora města pro zřizovatele soukromé školy nebo soukromého zdravotnického zařízení po dobu tří let

Pro udržitelný růst města a celé speciální ekonomické zóny, včetně rozvoje služeb, je vhodné, aby region „narostl“ do původních rozměrů období 2000–2010, kdy v ORP AŠ žilo téměř 18 tisíc obyvatel (v současnosti 16 900) a v samotné Aši 14 tisíc obyvatel, když v současnosti je zde necelých 13 tisíc obyvatel.

Speciální ekonomická zóna by dlouhodobě mohla vést k rozvoji Aše do „rozměrů“ 30. let 20. století, kdy v Aši žilo okolo 24 tisíc lidí.

Co je však třeba udělat v Aši jako první a hned?

1. Zbavit Aš hazardu

Hazard na území města je rizikovým faktorem pro jeho rozvoj. Šíří se zde gamblerství a další sociopatologické jevy, vzrůstá riziko zadlužení, exekucí atd. Zamezením hazardu se ovšem městu nezanedbatelně sníží příjem, který je využíván pro rozvoj města.

2. Zamezit obchodu s chudobou

Levné nemovitosti vedou k růstu obchodu s chudobou, stěhování sociálně slabých do Aše. Město převezme, resp. odkoupí nabízené nemovitosti ve vymezeném širším centru města a zabrání výstavbě a jakýmkoli stavebním úpravám, které povedou k nevhodnému osídlení.

3. Navázat spolupráci s vietnamskou komunitou

Ve městě rychle roste komunita cizinců, zejména vietnamské národnosti, kteří zde podnikají v nejrůznějších oblastech, některé služby (gastronomie) jsou téměř jejich výlučnou doménou. Mohou se proto velmi účinně podílet spolu s radnicí na rozkvětu města – k tomu je potřebné navázat s nimi intenzivní spolupráci.

4. Zajistit kvalitní bydlení pro nově příchozí

Město by se mělo stát developerem nové rezidenční čtvrti, resp. k tomuto účelu spolupracovat se soukromým investorem tak, aby vzniklo kvalitní bydlení za velmi přijatelných podmínek pro mladé vzdělané lidi s rodinami.

5. Podpořit služby ve městě

Podpořit služby pro občany ve vysoké kvalitě za zvýhodněných podmínek, např. za nulový nájem v nemovitostech města.

6. Dobudovat Aš jako “město”

Město do současnosti trpí důsledky starého rozhodnutí (z minulého režimu) o likvidaci města. Pro další rozvoj je nutné znovu vybudovat centrum města jako centrální prostor setkávání občanů a života města.

7. Vytvořit příležitosti pro podnikání

Řada lidí z Ašska pracuje a nakupuje v Německu. To lze chápat jako nedostatek, ale také jako příležitost a výhodu, kterou mají lidé v území, většinou obklopeném německými hranicemi. Pro vybrané typy podnikání, resp. začínající, malé a střední podniky budou vytvořeny pobídky k usídlení na Ašsku a působení zde, včetně drobného chovatelství a další zemědělské produkce.

8. Zachovat a zkvalitnit ašské školství

Modernizovat ašské základní školy a jednoznačně ukončit diskuze o rušení ašského gymnázia ze strany jeho zřizovatele, Karlovarského kraje.

Rut Bízková

Celou svou profesní kariéru se zabývá ochranou životního prostředí, energetikou, managementem výzkumu a vývoje, tvorbou a realizací strategických dokumentů na národní i regionální úrovni. V posledních letech rozpracovává koncept SMART řešení ve prospěch rozvoje obcí, měst a regionů.

Jan Havránek

Během své kariéry vystřídal mimo obor poradenství různé vrcholové pozice ve veřejné správě. Je autorem řady článků, publikací a metodických postupů. Založil start-up Obce v datech, který každoročně vydává Index kvality života českých měst.

Tomáš Hudeček

Expert na územní plánování a regionální rozvoj, docent městského stavitelství a inženýrství, působící již přes 15 let na předních českých univerzitách. Bývalý primátor hlavního města Prahy a ředitel Sekce strategie Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy.

Jak jsme postupovali a co všechno jsme při návrhu řešení zkoumali?

Při přípravě podkladové studie k “Lex Aš” jsme aplikovali široké spektrum analytických metod, které byly mezi sebou vzájemně propojeny. V tomto dokumentu uvedené návrhy vycházejí z poznatků, které jsou výsledkem empirického, věcného, datového a odvětvového zkoumání širšího území města v prostorových, environmentálních a socioekonomických souvislostech a z participativních aktivit. Cílem analýz nebyla sumarizace známých informací, ale jejich kontextuální interpretace podřízená formulaci rozvojových záměrů. Proto jsou v dokumentu uvedeny pouze skutečnosti a zjištění, která mají přímou vazbu na návrhovou část.

Na souvislosti jsme se dívali z nadnárodního a poté národního hlediska, následně jsme se zaměřili konkrétně na město vč. širšího území Ašska a v neposlední řadě na názory místních obyvatel a firem.

Při návrhu řešení jsme volili kompromis mezi přijatelnou mírou obecnosti (která vychází z nejistoty možnosti ovlivnit věci, které přímo ovlivnit nemůžeme) a potřebou mít jasný plán co, jak a kdy dělat. Uvědomujeme si, že pro úspěšnou implementaci navrhovaného řešení bude potřeba odpovědět na spoustu otázek. Nicméně jsme pevně přesvědčeni, že návrh tak, jak je koncipován, je sice mimořádně ambiciózní, ale je realistický a proveditelný.

“ Jsme připraveni hned začít. Znovu vybudujeme kvetoucí město pro naše děti a děti našich dětí.”

— Vítězslav Kokoř

“ Rád bych poděkoval všem kolegyním, kolegům, poradcům i kritikům, kteří se na návrhu řešení komplexu problémů Ašska podíleli.

Vystoupení ze zažitých modelů uvažování bylo pro všechny náročné, ale zároveň velmi inspirující.”

— Jan Havránek, za kolektiv autorů

**“Lidé se obávají neznáma.
Jest pravda, že každé opuštění
starého znamená nejistotu —
skok do tmy.**

**Avšak kdo chce pomoci sobě
a jiným, musí opustit dobré, aby
mohl vybojovat lepší.**

**Nesmí držeti pevně vrabce
v hrsti jen proto, že je lepší než
holub na střeše.**

**Bez odvahy ke změně není
zlepšení, a tak není ani
blahobytu!**

— Tomáš Baťa

DĚKUJEME ZA PODPORU

Město Aš

Městský úřad Aš
Kamenná 473/52
352 01 Aš 1

Telefon: +420 354 524 211
E-mail: podatelna@muas.cz
ID datové schránky: 5nubqy8